

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KRAKOWIE

LKR.410.1.6.2025

Pan
Bohdan Żukowski
Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Krakowie
Sąd Apelacyjny w Krakowie
ul. Przy Rondzie 3
31-547 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 15/06 – Sąd Apelacyjny
w Krakowie

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Apelacyjny w Krakowie, ul. Przy Rondzie 3, 31-547 Kraków ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bohdan Żukowski, Dyrektor Sądu Apelacyjnego, od 22 maja 2017 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostką przeprowadzającą kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Justyna Pikiewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/11/2025 z 14 stycznia 2025 r. 2. Marta Wojnarska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKR/12/2025 z 15 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-4, 26)

¹ Dalej: apelacja krakowska jako dysponent budżetu sądów na obszarze apelacji krakowskiej (część 15/06) – *Sąd Apelacyjny w Krakowie* a Sąd Apelacyjny lub SA jako dysponent III stopnia.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 15/06 – *Sąd Apelacyjny w Krakowie*³ oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa⁴, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*⁵, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek⁶.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z *wykonania planu dochodów budżetowych* z wynikami roku ubiegłego.

Zakres kontroli Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości przeniesień planowanych wydatków dokonywanych w części 15/06 w trakcie roku budżetowego,
- kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 15/06 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,

³ Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2201, ze zm.) ustalono część 15/00 *Sądy powszechne*, a celem oznakowania poszczególnych części budżetów sądów, jako trzecią i czwartą cyfrę (w miejsce 00) przyjęto m.in. symbol 06 *Sąd Apelacyjny w Krakowie*, a nazwę części stanowiła nazwa jednostki właściwej dla sprawującego funkcję dysponenta części budżetu państwa odpowiadającej sądom powszechnym oraz dysponenta części budżetu państwa odpowiadającej obszarowi apelacji. Zgodnie z § 2 pkt 1 tego rozporządzenia dysponentem części 15/00 ustalono Ministra Sprawiedliwości. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1575) pod pojęciem dysponenta części budżetowej rozumiany był Minister Sprawiedliwości jako dysponent części budżetu państwa odpowiadającej sądom powszechnym, a pod pojęciem dysponenta budżetu sądów na obszarze apelacji – dyrektor sądu apelacyjnego (§ 2 pkt 4 i 5 tego rozporządzenia).

⁴ W 2024 r. nie realizowano wydatków budżetu środków europejskich.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm., dalej: *ufp*.

⁶ Dysponent części 15/06 nie udzielał w 2024 r. dotacji z budżetu państwa.

- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych dysponenta III stopnia⁷,
- szczegółowej analizy wydatków ponoszonych na usługi doradcze i eksperckie,
- kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa przez podległe jednostki finansowane w ramach części 15/06 – *Sąd Apelacyjny w Krakowie*.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności*.

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 15/06 wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planów finansowych na 2024 r. Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie i Sądu Okręgowego w Krakowie.

⁷ W 2024 r. dysponentem III stopnia był Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Zgodnie z art. 177 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, ze zm.) dyrektor sądu apelacyjnego wykonuje zadania i kompetencje dysponowania budżetem sądów na obszarze apelacji oraz sprawuje kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przez te sądy. Zgodnie z § 3 ust. 4 rozporządzenia *w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych*, dysponent budżetu sądów na obszarze apelacji jest jednocześnie dysponentem III stopnia w zakresie pobierania dochodów i dokonywania wydatków ujętych w planie finansowym sądu apelacyjnego.

III. Ocena ogólna⁸ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 15/06 – *Sąd Apelacyjny w Krakowie* oraz wykonanie planu finansowego na 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wydatki budżetu państwa w 2024 r. w części 15/06 zostały zrealizowane na poziomie 97,3% planu po zmianach. Skontrolowane środki przeniesione z rezerwy celowej budżetu państwa zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

W 2024 r. dysponent III stopnia wykonał wydatki budżetu państwa na poziomie 95,4% planu po zmianach. W wyniku kontroli 26,8%⁹ wydatków zrealizowanych przez Sąd Apelacyjny stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w *ufp*. Wydatki dokonywano zgodnie z planem finansowym na zakup materiałów i usług służących realizacji przez Sąd wyznaczonych zadań i celów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w objętych badaniem postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych sporządzone zarówno przez apelację krakowską, jak i przez Sąd Apelacyjny. Sprawozdania te zostały opracowane terminowo i prawidłowo. Sprawozdania łączne dysponenta części 15/06 zostały sporządzone na podstawie danych wynikających ze sprawozdań jednostkowych podległych dysponentów oraz sprawozdań własnych, a sprawozdania jednostkowe kontrolowanego dysponenta III stopnia były sporządzone na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej Sądu. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały prawidłowość ich sporządzania.

Dysponent części 15/06 rzetelnie i zgodnie z postanowieniami art. 175 ust. 1 i 2 *ufp* sprawował nadzór nad podległymi jednostkami w zakresie realizacji dochodów i wydatków oraz sporządzania sprawozdań.

⁸ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁹ Badaniem objęto łącznie 28 528,5 tys. zł.

IV.Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

1.1. Dochody zrealizowane w 2024 r. przez apelację krakowską (część 15/06) wyniosły 548 987,7 tys. zł, co stanowiło 106,4% dochodów zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2024 r.¹¹ W porównaniu do 2023 r. były one większe o 45 597,3 tys. zł (o 9,1%). Dochody budżetowe zrealizowano w dziale 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziale 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*. Największe dochody zrealizowano w:

- § 0630 *Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego* w kwocie 443 015,8 tys. zł (80,7% dochodów ogółem),
- § 0570 *Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych* w wysokości 65 172,3 tys. zł (11,9%),
- § 0830 *Wpływy z usług* w kwocie 24 168,8 tys. zł (4,4%), obejmujące głównie wpłaty z tytułu opłat za obwieszczenia zamieszczane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z sądów powszechnych¹².

(akta kontroli str. 169-180)

W 2024 r. większe w stosunku do planu wykonanie dochodów w części 15/06 odnotowano w:

- § 0940 *Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych*, gdzie wykonanie wyniosło 3177,8 tys. zł i stanowiło 235,7% planu (dochody większe od planowanych o 1829,8 tys. zł). Wynikało to przede wszystkim z większej liczby i wartości zwrotów wydatków wpłaconych po upływie roku budżetowego, w którym dany wydatek został poniesiony, w tym zwrotów niewykorzystanych zaliczek przez komorników¹³ oraz syndyków¹⁴, a także zwrotów z rozliczenia wynagrodzenia biegłych i kuratorów płatnego ze Skarbu Państwa w latach poprzednich¹⁵;
- § 0630, które zrealizowano na poziomie 107,2% planu (większe o 29 917,8 tys. zł). Uzyskanie większych niż planowano dochodów z tytułu opłat i kosztów sądowych było związane z wprowadzonym w 2024 r. obowiązkiem weryfikacji niekaralności osób zatrudnionych w jednostkach

¹⁰ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ *Ustawa budżetowa na 2024 r.* z dnia 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. poz. 122, ze zm.) dalej: *ustawa budżetowa*.

¹² Zgodnie z informacją Ministerstwa Sprawiedliwości z 5 lipca 2021 r. w przypadku wniosków składanych do Wydziałów KRS za pośrednictwem systemu S-24 (system teleinformatyczny umożliwiający elektroniczną rejestrację podmiotów gospodarczych) oraz *Portalu Rejestrów Sądowych* opłaty miały być wnoszone na konto dochodów SA, a w przypadku wniosków składanych w formie papierowej – na konto dochodów sądów, do których były składane.

¹³ Zaliczki dla komorników były wypłacane w związku z prowadzonymi postępowaniami egzekucyjnymi dotyczącymi należności sądowych (zaliczka na wydatki związane z czynnościami komorniczymi), na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. *o kosztach komorniczych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 377).

¹⁴ Zaliczki wypłacane na poczet wynagrodzenia syndyka. Zwrot występuje w przypadku uzyskania przez syndyka wynagrodzenia z masy upadłości, stosownie do przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. *Prawo upadłościowe* (Dz. U. z 2024 r. poz. 794, ze zm.).

¹⁵ Wpłaty dla biegłych i kuratorów sądowych dotyczyły sytuacji, w której koszty poniesione z tego tytułu nie zostały pokryte przez stronę postępowania sądowego, a dobro postępowania wymagało powołania biegłego lub kuratora. Zwrot następował w przypadku pokrycia kosztów przez stronę (wpłaty ewidencjonowano na kontach sum na zlecenie).

systemu oświaty, tj. przedszkoli, szkół i schronisk młodzieżowych oraz innych placówek oświatowych, opiekuńczych, wychowawczych, resocjalizacyjnych, religijnych, artystycznych, medycznych, rekreacyjnych, sportowych lub związanych z rozwijaniem zainteresowań, do których uczęszczają albo w której przebywają małoletni, a także organizatorzy tychże działalności oraz podmioty świadczące usługi hotelarskie, turystyczne czy prowadzące inne miejsca zakwaterowania zbiorowego¹⁶, i związaną z tym większą liczbą wpłat za zakup e-znaków za wydanie informacji z KRS;

- § 0570, gdzie wykonanie stanowiło 105,5% planu (większe o 3386,3 tys. zł). Zastępca Dyrektora SA wskazał, że kwota tych dochodów uzależniona jest m.in. od wagi przestępstwa, za które wymierzana jest grzywna, oraz że wpływ na realizację wyższych dochodów mają decyzje sądów o przekazywaniu poręczeń majątkowych na poczet grzywien. Wyjaśnił, że w 2024 r. uległa poprawie ścigalność grzywien, a także uprawomocniła się znaczna liczba spraw, w których orzeczono karę zastępczą pozbawienia wolności i skazani uiszcili należności w celu uwolnienia się od odbycia kary zastępczej pozbawienia wolności.

W 2024 r. mniejsze w stosunku do planu wykonanie dochodów w części 15/06 odnotowano w:

- § 0700 *Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych*, gdzie wykonanie wyniosło 2529,5 tys. zł i stanowiło 61,1% planu (mniejsze o 1613,5 tys. zł). Dochody z tego tytułu były w całości realizowane przez SA. Mniejsze w stosunku do planu wykonanie dochodów było związane z ustaleniem większego planu dochodów w tym paragrafie (4143 tys. zł) niż oszacowany i wskazany przez SA na etapie projektu planu na 2024 r. (3500 tys. zł). Mniejsze niż zakładano (na etapie planowania) dochody wynikały z wcześniejszych spłat udzielonych pożyczek dla sędziów (w 2023 r. spłata dotyczyła 38 pożyczek sędziowskich, a w 2024 r. 19 pożyczek);
- § 0830, które wykonano na poziomie 82,5% planu (mniejsze o 5115,2 tys. zł). Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że poziom realizacji tych dochodów był związany z ustaleniem większego o 4547 tys. zł planu w ustawie budżetowej (29 284 tys. zł) niż ujęty w projekcie budżetu SA (24 737 tys. zł).
(akta kontroli str. 169-180, 601-638, 1027-1075, 1432-1437, 1503-1508)

Największe różnice w wykonaniu dochodów w 2024 r. w porównaniu do roku poprzedniego wystąpiły w:

- § 2980 *Wpływy do wyjaśnienia*, w którym dochody wyniosły 1942,7 tys. zł i stanowiły 324,6% wykonania w 2023 r. (598,4 tys. zł). Obejmowały one wpłaty z tytułu opłat i kosztów sądowych, które do końca roku nie zostały przypisane do odpowiednich spraw sądowych, co było utrudnione ze względu na niepodawanie przez wpłacających sygnatury akt czy przekazywanie wniosków/pozwów po 2-3 miesiącach od uiszczenia opłaty. Na większą kwotę wpływów do wyjaśnienia przełożyła się większa liczba wniesionych w 2024 r. spraw oraz większa liczba przypadków wpłat wymagających rozstrzygnięcia o przypisaniu do właściwej sprawy;
- § 0940, w którym dochody stanowiły 185,6% wykonania w 2023 r. (1712,1 tys. zł). Przyczyna większego w porównaniu do roku poprzedniego

¹⁶ Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw zmieniono w tym zakresie treść art. 7 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1802). Zmiana ta weszła w życie 15 lutego 2024 r.

wykonania dochodów w tym paragrafie była taka sama jak w przypadku większej realizacji dochodów w stosunku do planu;

- § 0700, gdzie dochody stanowiły 61,5% wykonania w 2023 r. (4112,8 tys. zł). Przyczyna mniejszego w porównaniu do roku poprzedniego wykonania dochodów w tym paragrafie była taka sama jak w przypadku mniejszej realizacji dochodów w stosunku do planu;
- § 0920 *Wpływy z pozostałych odsetek*, które wyniosły 2163,8 tys. zł i stanowiły 75,7% wykonania w 2023 r. (2858,6 tys. zł). Dochody zrealizowane w tym paragrafie dotyczyły głównie odsetek naliczonych przez bank od środków sum na zlecenie i sum depozytowych, odsetek naliczonych od pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów, jak również odsetek od nieterminowych wpłat kar umownych. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że mniejsze wykonanie tych dochodów względem roku poprzedniego wynikało przede wszystkim z mniejszych wpłat odsetek od pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów w związku z wcześniejszą ich spłatą.

(akta kontroli str. 169-180, 601-638, 1027-1075, 1432-1434, 1503-1508)

Dochody zrealizowane w 2024 r. przez Sąd Apelacyjny (na poziomie dysponenta III stopnia) wyniosły 125 150,4 tys. zł, tj. 84,6% planu. W porównaniu do 2023 r. były one większe o 3647,3 tys. zł (o 3%). W 2024 r. największe dochody zrealizowano w: § 0630 w wysokości 97 022,7 tys. zł (77,5% dochodów), § 0830 w kwocie 23 004,3 tys. zł (18,4%) oraz § 0700 w wysokości 2529,5 tys. zł (2%). Były one jednak mniejsze w stosunku do planu, tj. dochody w:

- § 0630 z tytułu opłat i kosztów sądowych wykonano na poziomie 84,8% planu (114 475 tys. zł). Wynikało to z ustalenia w ustawie budżetowej na 2024 r. większego planu w stosunku do ujętego w projekcie budżetu (91 246 tys. zł). Wysokość dochodów w tym paragrafie była uzależniona od wpływu spraw oraz kwot, o które strony toczyły spór, a co za tym idzie, od wysokości opłat z nimi związanych;
- § 0830, obejmujące głównie wpływy z tytułu opłat za obwieszczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oraz za rejestrację spółek drogą elektroniczną, wykonano na poziomie 81% planu (28 412 tys. zł). Przyczyny mniejszej realizacji tych dochodów były takie same jak dla części 15/06;
- § 0700 ze spłat pożyczek udzielonych sędziom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych zrealizowano na poziomie 61,1% planu (4143 tys. zł). Przyczyny mniejszej realizacji dochodów w tym paragrafie przedstawiono we wcześniejszej części wystąpienia.

W 2024 r. SA zrealizował dochody w § 0940 w wysokości 883,1 tys. zł, które były większe od planowanych o 882,1 tys. zł¹⁷ i większe od dochodów wykonanych w 2023 r. o 864,1 tys. zł¹⁸. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że było to związane z likwidacją z dniem 31 grudnia 2024 r. instytucji gospodarki budżetowej Centrum Cyberbezpieczeństwa¹⁹ i wystawieniem przez ten podmiot faktury korygującej na kwotę (– 854,7 tys. zł) za niewykorzystany okres subskrypcji

¹⁷ W 2024 r. dochody w § 0940 zaplanowano w wysokości 1 tys. zł.

¹⁸ Dochody w § 0940 w 2023 r. wykonano w wysokości 19 tys. zł.

¹⁹ Na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2024 r. (Dz. Urz. Ministra Sprawiedliwości poz. 208). Instytucja Centrum Cyberbezpieczeństwa została utworzona w 2021 r., a jej zadaniem było zapewnienie wsparcia, ochrony, bezpieczeństwa w zakresie cybernetycznym dla całego szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości w Polsce (m.in. usługi monitorowania i wykrywania zagrożeń związanych z bezpieczeństwem teleinformatycznym oraz obsługa incydentów z tym związanych, analizowanie, pod kątem wykrywania złośliwego oprogramowania, przenośnych pamięci masowych, przeprowadzanie testów bezpieczeństwa infrastruktury teleinformatycznej, aplikacji i usług w zakresie cyberbezpieczeństwa).

zapewniającej dostęp do systemu *SecureBox*²⁰. Subskrypcja ta została zakupiona na 24 miesiące w 2023 r. za kwotę ogółem 1771,2 tys. zł.

Dochody kontrolowanego dysponenta III stopnia wykonane w 2024 r. z tytułu:

- opłat i kosztów sądowych (§ 0630) były większe o 4012,8 tys. zł (o 4,3%) od zrealizowanych w 2023 r. (93 009,9 tys. zł). Wynikało to głównie z rozwijających się usług elektronicznych w zakresie pobierania dochodów w SA²¹ oraz większej liczby użytkowników *Portalu Rejestrów Sądowych*, platformy elektronicznej KRS S-24²² oraz e-opłaty;
- spłat pożyczek udzielonych sędziom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych (§ 0700) były mniejsze o 1583,3 tys. zł (o 38,5%) od wykonania w 2023 r. (4112,8 tys. zł);
- odsetek (§ 0920) były mniejsze o 527,3 tys. zł (o 40,1%) od wykonania w 2023 r. (1314,2 tys. zł).

(akta kontroli str. 169-180, 1027-1075, 1421-1425, 1503-1508)

1.2. Według sprawozdania Rb-27 z *wykonania planu dochodów budżetowych* za 2024 r. (z 12 lutego 2025 r.) należności pozostałe do zapłaty w części 15/06 (apelacja krakowska) wyniosły 113 132,4 tys. zł, w tym zaległości netto 85 228,1 tys. zł (75,3%). W porównaniu do 2023 r. kwota należności była mniejsza o 1347,3 tys. zł (o 1,2%), natomiast kwota zaległości netto była większa o 838,5 tys. zł (o 1%).

Faktyczny stan należności pozostałych do zapłaty i zaległości dysponenta części powinien być większy co najmniej o kwotę 6440,8 tys. zł, stanowiącą należności niewykazane w sprawozdaniu jednostkowym Rb-27 Sądu Okręgowego w Krakowie z 6 lutego 2025 r. Dotyczyło to należności przypisanej od jednego kontrahenta w upadłości w wysokości ogółem 6440,8 tys. zł, z czego 4572,6 tys. zł stanowiła należność główna (§ 0950 *Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów*), a 1868,2 tys. zł naliczone odsetki (§ 0920 *Wpływy z pozostałych odsetek*). Sąd Okręgowy w Krakowie pismem z 21 marca 2025 r. poinformował dysponenta części 15/06 o planowanej korekcie sprawozdania Rb-27 w tym zakresie.

Największe należności pozostałe do zapłaty i zaległości netto na koniec 2024 r. dotyczyły dochodów z tytułu:

- grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 0570) – należności pozostałe do zapłaty wyniosły 73 777 tys. zł (65,2% ogółu należności pozostałych do zapłaty), w tym zaległości netto 59 759,2 tys. zł (70,1% ogółu zaległości). W porównaniu do 2023 r. były one większe odpowiednio o 2,8% i 4,9%. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że uiszczanie należności systemem ratałnym lub w trybie egzekucji komorniczej wpływało na wydłużenie spłat należności sądowych i wzrost zaległości. Przyczyną zwiększenia się stanu należności pozostałych do zapłaty i zaległości były przede wszystkim większa liczba spraw skierowanych do przypisu, rosnące kwoty grzywien i kosztów postępowań oraz fakt, że grzywiny odpisywane są

²⁰ Własny produkt Centrum Cyberbezpieczeństwa sprawdzający obecność wirusów na nośnikach zewnętrznych np. pendrive'ach, które trafiają do sądów, prokuratur.

²¹ Od 1 lipca 2021 r. wszystkie wnioski do rejestru przedsiębiorców KRS mogły być składane elektronicznie, a opłaty związane z tymi czynnościami stanowiły dochody SA w Krakowie.

²² System teleinformatyczny umożliwiający elektroniczną rejestrację podmiotów gospodarczych, takich jak np. spółka z o.o., spółka komandytowa, spółka jawna za pomocą Internetu. Opcja ta jest dostępna od 1 stycznia 2012 r., a jej funkcjonowanie regulują przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. *Kodeks spółek handlowych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 18, ze zm.). Całokształt procedury rejestracyjnej wymaga zwykle jedynie posługiwania się dostępnymi na platformie wzorami dokumentów i wniosków. Nazwa systemu wywodzi się od czasu trwania rejestracji przez Internet (24 godziny).

dopiero po wykonaniu kary zastępczej pozbawienia wolności lub pracy społecznie użytecznej. Zastępca Dyrektora SA wskazał również, że w ostatnim okresie odnotowano wpływ większej liczby postanowień o umorzeniu, wydanych wobec nieskutecznej egzekucji komorniczej. Sprawy te oczekują na skierowanie na posiedzenie w przedmiocie orzeczenia zastępczej kary pozbawienia wolności;

- opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego (§ 0630) – należności pozostałe do zapłaty wyniosły 26 850,6 tys. zł (23,7%), a zaległości netto 21 730 tys. zł (25,5%). W stosunku do roku poprzedniego były one większe odpowiednio o 13,5% i 14,6%. Zastępca Dyrektora SA wskazał, że *wzrost należności ogółem stanowią bieżące przypisy dokonywane przez Księgi Należności Sądowych (KNS) poszczególnych sądów z obszaru apelacji krakowskiej²³. Wyjaśnił, że pomimo dochowania wszystkich możliwych narzędzi w celu ściągania należności dłużnicy zalegają z płatnościami, a dużą część należności mają rozłożone na długoterminowe raty. Sekcje Wykonywania Orzeczeń podejmują czynności egzekucyjne należności sądowych niezwłocznie po wydaniu zarządzenia o wykonaniu orzeczenia. Wnioski o rozłożenie na raty, umorzenie oraz skierowanie zawiadomienia do BIG i do egzekucji komorniczej kierowane są do rozpoznania i wykonania bez zbędnej zwłoki. Zauważalny jednak jest wzrost zarejestrowanych spraw ogółem, a także wzrost przypisanych spraw dotyczących obcokrajowców, którzy niejednokrotnie nie posiadają adresu zamieszkania na terenie Polski. W przypadku takich skazanych ściągalskość jest dużo trudniejsza i wydłużona w czasie. Większość obcokrajowców to obywatele Ukrainy, którzy z uwagi na wojnę mogli już wrócić do swojego kraju. Niekorzystnym czynnikiem jest także wpływ spraw do wykonania pod koniec roku sprawozdawczego, co powoduje wzrost zaległości. Skazani mają 30 dni na zapłatę należności od odebrania wezwania, czyli wszystkie odebrane wezwania w grudniu powodują, że należność jest wymagalna dopiero w styczniu;*
- konfiskaty mienia i przepadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa (§ 0990) – należności pozostałe do zapłaty wyniosły 11 837,3 tys. zł (10,5%), a zaległości 3651,1 tys. zł (4,3%). Stan należności pozostałych do zapłaty zmniejszył się w porównaniu do 2023 r. o 1118,1 tys. zł (o 8,6%), natomiast stan zaległości netto zwiększył się o 1161,2 tys. zł (o 46,6%). Zmniejszenie się stanu należności pozostałych do zapłaty wynikało z wysokich kwot konfiskaty mienia w sprawach karnych w roku poprzednim (należności w 2024 r. były mniejsze od należności w 2023 r. o 1354,8 tys. zł), a także z przekazywania należności do ściągania przez właściwe urzędy skarbowe. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił także, że przypisy tych dochodów dotyczyły spraw karnych związanych z obrotem narkotykami lub innymi środkami odurzającymi, a w związku z tym, że wśród skazanych przeważały osoby bardzo młode, o stosunkowo niskim statusie materialnym i bez stałych dochodów, tak więc utrudnione było skuteczne dochodzenie takich należności, co prowadziło do powstania zaległości.

(akta kontroli str. 169-180, 1027-1075, 1444-1480, 1503-1514)

Na koniec 2024 r. należności pozostałe do zapłaty SA (dysponent III stopnia) wyniosły 275,2 tys. zł, w tym zaległości netto 69,1 tys. zł (25,1%). W porównaniu do 2023 r. kwota należności pozostałych do zapłaty była większa o 214 tys. zł (o 349,7%), a kwota zaległości netto większa o 28,7 tys. zł (o 71%). Dotyczyły one głównie dochodów z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat

²³ KNS funkcjonują w strukturze wydziałów orzeczniczych poszczególnych sądów i do zakresu ich działania należą zadania związane z windykacją należności sądowych.

uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego (§ 0630), w przypadku których należności pozostałe do zapłaty wyniosły 269,6 tys. zł (98% należności pozostałych do zapłaty), a zaległości 63,5 tys. zł (91,9% zaległości). Były one większe w porównaniu do 2023 r. odpowiednio o 231,6 tys. zł (o 609,5%) i o 45,3 tys. zł (o 248,9%). Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że miało to związek z ewidencjonowaniem należności z tytułu opłat i kosztów sądowych w powstałej od 1 marca 2023 r. w SA Księdze Należności Sądowych. Główna Księgowa wyjaśniła, że przed wprowadzeniem KNS w SA *nie ewidencjonowano należności sądowych, gdyż były zaszędzane do wyegzekwowania przez sąd, co do którego Sąd Apelacyjny w Krakowie był instancją odwoławczą. Są to regulacje dotyczące sfery orzeczniczej, w zakresie kosztów procesu i sposobu zakończenia postępowania. W przypadku sądu apelacyjnego, prezes sądu podejmuje decyzję o możliwości wprowadzenia KNS.*

(akta kontroli str. 169-180, 1027-1075, 1478-1480)

W 2024 r. w Sądzie Apelacyjnym umarzano i rozkładano na raty należności budżetowe wynikające z orzeczeń sądowych. W 2024 r. umorzono osiem należności sądowych na łączną kwotę 12,2 tys. zł, a trzy należności na łączną kwotę 22,2 tys. zł rozłożono na raty. Decyzje w tych sprawach wynikały z orzeczeń sądu. Nie było przypadków odroczenia należności budżetowych oraz należności przedawnionych.

(akta kontroli str. 1393-1402, 1478-1480)

1.3. Wszystkie jednostki apelacji krakowskiej dokonywały kwartalnej oceny wykonania dochodów, w tym stanu należności i zaległości. Zbiorcza ocena wykonania tych zadań przekazywana była co kwartał Ministerstwu Sprawiedliwości (MS)²⁴. Od 2019 r. w SA w Krakowie funkcjonował, dostępny w sieci sądowej, portal z danymi finansowymi w zakresie dochodów, wydatków oraz środków na rachunkach bankowych. Prezentowane są w nim dane w różnych układach oraz według różnych jednostek sądowych z apelacji krakowskiej. Zarówno SA, jak i sądy podległe mają możliwość porównywania swoich wyników finansowych z innymi jednostkami czy też okresami. W ramach działań nadzorczych kierownictwo SA organizowało również konferencje i narady z dyrektorami jednostek podległych, podczas których omawiano m.in. wykonanie planu dochodów budżetowych.

(akta kontroli str. 126-148, 601-638, 1503-1508)

Największe ryzyko w obszarze dochodzenia zaległości dotyczyło należności wynikających z prawomocnych orzeczeń sądowych, ze względu na ich wielkość. Windykacją tych zaległości zajmowały się KNS. Nadzór ze strony dysponenta części 15/06 był sprawowany poprzez przekazywanie do wiadomości i wykorzystania jednostkom podległym analiz wykonania należności sądowych sporządzonych przez MS oraz kwartalnych analiz należności sądowych SA, sporządzanych na podstawie kwartalnych sprawozdań NS-1 z *wykonania orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych*²⁵. Obrazowały

²⁴ Kwartalne oceny realizacji zadań w planie finansowym sądów na obszarze apelacji krakowskiej były przekazywane do MS w ramach wykonania obowiązku określonego w § 3 ust. 6 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. *w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1575). Ocenę realizacji zadań w kolejnych kwartałach 2024 r. przekazano do MS odpowiednio: 24 lutego 2024 r. (I kwartał), 30 lipca 2024 r. (II kwartał), 29 października 2024 r. (III kwartał) oraz 20 lutego 2025 r. (IV kwartał).

²⁵ NS-1 to sprawozdanie wewnętrzne, którego wzór został zaimplementowany w *Integratorze Sprawozdań Sądownictwa Powszechnego*. Sprawozdanie sporządzane było przez wydziały prowadzące KNS poszczególnych sądów okręgowych oraz rejonowych i przekazywane co kwartał SA (wartości wskazywano narastająco). Źródłem danych były zapisy w dzienniku należności sądowych. W sprawozdaniach ujmowano należności sądowe skierowane do wykonania,

one wielkości uzyskane przez każdą jednostkę apelacji krakowskiej, wskaźniki odpowiednio: uiszczenia do przypisów, odpisy do ogólnej sumy należności, wzrost pozostałości na koniec okresu, pozostałość w przeliczeniu na średniomiesięczny przypis, a także zaległości ze wskazaniem lat, jakich dotyczyły.
(akta kontroli str. 601-638, 1444-1457, 1503-1508)

Dysponent budżetu sądów apelacji krakowskiej (część 15/06) analizował przyczyny i skutki niskiej ściągальności zaległości przez dysponentów podległych. W tym celu, z polecenia Dyrektora i Prezesa SA z 27 listopada 2023 r., sądy apelacji krakowskiej przeprowadziły w terminie do 31 stycznia 2024 r. przegląd nieuiszczonych należności sądowych za okres trzyletni i dłuższy. W wyniku tego zidentyfikowano przyczyny wzrostu niezrealizowanych należności sądowych, wskazano działania podejmowane przez sądy w celu ich wyegzekwowania i propozycje rozwiązań mających na celu poprawę ich ściągальności.

W ramach działań usprawniających i dyscyplinujących proces dochodzenia zaległości przeprowadzano również kontrole w jednostkach podległych. W 2024 r. Samodzielna Sekcja Kontroli SA przeprowadziła 15 kontroli w zakresie windykacji należności sądowych. Stwierdzono nieprawidłowości lub negatywne zmiany wskaźników i stanu pozostałości należności na koniec okresu poddanego kontroli. Zastępca Dyrektora SA oświadczył, że zalecenia pokontrolne zostały wykonane i z roku na rok uchybień w procesie ściągальności należności jest mniej. Zwrócił także uwagę, że na skuteczność procesu ściągania należności (końcowy etap windykacji, tj. fizyczne odzyskanie należności środków) bardzo istotny wpływ mają działania komorników.

(akta kontroli str. 601-638, 1444-1455, 1481-1489)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 15/06 (apelacja krakowska) zostały zrealizowane w kwocie 1 422 603,8 tys. zł, tj. 97,3% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. były większe o 205 870 tys. zł, tj. o 16,9%. Plan wydatków apelacji krakowskiej, ustalony w ustawie budżetowej w kwocie 1 278 553 tys. zł, w trakcie roku został zwiększony łącznie *per saldo* o 183 319,3 tys. zł (o 14,3%), tj. do kwoty 1 461 872,3 tys. zł, na podstawie 35 decyzji wydanych przez Ministra Sprawiedliwości. Zwiększenia dotyczyły w szczególności wynagrodzeń osobowych, a także składek na ubezpieczenia społeczne w związku z waloryzacją wynagrodzeń, uposażeń sędziów w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych, jak również wydatków inwestycyjnych na utrzymanie i rozwój systemów informatycznych oraz zakupy sprzętu informatycznego i środków transportu.

Budżet w części 15/06 nie był zwiększany środkami pochodzącymi z rezerwy ogólnej budżetu państwa. Prezes Rady Ministrów nie wystąpił do dysponenta części z sugestią złożenia wniosku o przyznanie środków z tej rezerwy.

Plan wydatków w części 15/06 został zwiększony środkami przeniesionymi z rezerwy celowej poz. 62 *Rezerwa na przygotowanie i realizację zadań związanych*

uiszczone, odpisane w sprawozdawanym okresie, a także ich stanu na koniec okresu sprawozdawczego ze wskazaniem zaległości. Dane przedstawiano w podziale na przedmiot należności (grzywny, opłaty, koszty). Podawano także wartości liczby należności umorzonych (liczby w zakresie grzywien karnych, opłat i kosztów karnych), rozłożonych na raty.

MS nie opracowało instrukcji lub wytycznych w tym zakresie.

z objęciem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 roku w wysokości 25,6 tys. zł. Były one przeznaczone na sfinansowanie systemu motywacyjno-lojalnościowego dla członków korpusu prezydencji, pracowników oraz innych osób zaangażowanych w 2024 r. w przygotowania polskiego przewodnictwa w Radzie UE w I połowie 2025 r. Dotyczyło to oddelegowanego do pracy w MS pracownika Sądu Okręgowego w Krakowie (asystent sędziego) i środki te w całości zostały ujęte w planie finansowym tej jednostki, w dziale 750 *Administracja publiczna*, rozdziale 75076 *Prezydencja Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie Unii Europejskiej w 2025 roku*, § 4010 *Wynagrodzenia osobowe pracowników* (21,4 tys. zł), § 4110 *Składki na ubezpieczenia społeczne* (3,7 tys. zł) i § 4120 *Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy* (0,5 tys. zł). Zostały wykorzystane w wysokości 25,5 tys. zł (99,8%) zgodnie z przeznaczeniem. Niewykorzystane środki w kwocie 55,64 zł wynikały z różnicy w wysokości stopy procentowej składki wypadkowej pracodawcy pomiędzy określoną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (0,67%) a przyjętą przez Ministra Finansów (0,93%). Nie występowało o korektę decyzji budżetowej w tym zakresie. Sąd Apelacyjny w Krakowie przekazał środki podległej jednostce na podstawie informacji uzyskanych z MS, do którego należała ocena wykonania zadań sfinansowanych ze środków rezerwy.

(akta kontroli str. 169-170, 181-196, 221-255, 955-982, 1503-1508)

W 2024 r. Minister Sprawiedliwości, w celu dostosowania planu wydatków do aktualnych potrzeb, na podstawie art. 177 ust. 3 pkt 2 *ufp* w związku z zaistnieniem przesłanek określonych w art. 177 ust. 1 pkt 3 *ufp*²⁶, zablokował wydatki w części 15/06 w łącznej kwocie 35 859,8 tys. zł na podstawie decyzji z:

- 7 października 2024 r. (4116 tys. zł), w tym wydatki na zakup usług remontowych (1505 tys. zł), na składki na ubezpieczenie społeczne (1299 tys. zł) i na wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe (745 tys. zł);
- 2 grudnia 2024 r. (19 747,2 tys. zł), w tym na wydatki zaplanowane w grupie wydatków bieżących jednostki (5154,3 tys. zł), na wydatki inwestycyjne (5092,4 tys. zł), na koszty postępowania sądowego (2565 tys. zł), na pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów (1885,5 tys. zł), na uposażenia sędziów w stanie spoczynku (997 tys. zł), na zakup usług remontowych (710 tys. zł), na różne wydatki na rzecz osób fizycznych (660 tys. zł), na wynagrodzenia bezosobowe (652 tys. zł), na zakupy inwestycyjne (572,3 tys. zł) i na składki na ubezpieczenie społeczne (535 tys. zł);
- 23 grudnia 2024 r. (11 996,5 tys. zł), w tym wydatki na odszkodowania Skarbu Państwa wypłacane na rzecz osób fizycznych (4588,8 tys. zł), w grupie wydatków bieżących jednostki (3339,2 tys. zł), na koszty postępowania sądowego (2078 tys. zł), na uposażenia sędziów w stanie spoczynku (901,7 tys. zł) i na wydatki inwestycyjne (509,1 tys. zł).

Minister Sprawiedliwości dokonał blokad planowanych wydatków na podstawie wniosków dysponenta części 15/06, w związku ze stwierdzonym nadmiarem środków wskazanym przez dyrektorów poszczególnych sądów. Nie miało to wpływu na realizację zadań sądów apelacji krakowskiej, ponieważ zablokowane środki wynikały z oszczędności.

(akta kontroli str. 221-224, 256-392, 1503-1508)

²⁶ Na podstawie tych przepisów dysponent części budżetowych – w zakresie ich części budżetu państwa – mogą podjąć decyzję o blokowaniu planowych wydatków budżetowych w przypadku stwierdzenia nadmiaru posiadanych środków.

Szczegółowym badaniem w zakresie przyczyn i okoliczności dokonania blokady planowanych wydatków objęto decyzję Ministra Sprawiedliwości o dokonaniu blokady na kwotę 19 747,2 tys. zł. Powstałe oszczędności, które zostały zgłoszone do blokady, dotyczyły przede wszystkim wydatków:

- bieżących jednostki (5154,3 tys. zł)²⁷, które wynikały głównie z zawarcia korzystnej umowy wykonawczej na dostarczenie energii elektrycznej (oszczędności w kwocie 3237,3 tys. zł, tj. 62,8%). Nadwyżka środków była związana także m.in. z nierozstrzygnięciem części postępowań ws. udzielenia zamówienia publicznego (brak ofert), mniejszym niż planowano zużyciem energii elektrycznej, zmniejszeniem cen gazu, a także rezygnacją z najmu powierzchni przeznaczonych na archiwum oraz planowanego w związku z tym zakupu regałów. Największe oszczędności w tym zakresie powstały w trzech sądach okręgowych, tj. w Krakowie (1730 tys. zł), w Kielcach (1370 tys. zł) i w Tarnowie (400 tys. zł);
- inwestycyjnych (5092,4 tys. zł) w związku z komplikacjami, jakie wystąpiły przy budowie budynków dla Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej: w Końskich (przedłużające się terminy realizacji projektu koncepcyjnego pokonkursowego), w Sandomierzu (niedysponowanie nieruchomością, którą sąd mógłby zagospodarować na potrzeby tej inwestycji) oraz w Wieliczce (m.in. niewywiązanie się projektanta z obowiązku skorygowania dokumentacji projektowej, odkrycia archeologiczne na placu budowy i czynniki atmosferyczne). Nie rozpoczęto także inwestycji dotyczącej budowy budynku dla Sądu Okręgowego w Krakowie w związku z tym, że postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie dialogu konkurencyjnego na usługę opracowania kompletnej wielobranżowej dokumentacji projektowej ogłoszono dopiero 23 lipca 2024 r. w związku z przedłużającym się uzyskaniem pełnej dokumentacji niezbędnej do przygotowania i przeprowadzenia tego postępowania (unieważnienie z uwagi na brak ofert trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na wyłonienie wykonawcy usługi doradztwa merytorycznego w branży drogowej²⁸ oraz potrzeba skorygowania programu funkcjonalno-użytkowego z uwagi na zmiany wewnętrznej struktury organizacyjnej sądów), a spotkania z wybranymi pięcioma wykonawcami, którzy spełniali warunki i kryteria dopuszczenia, rozpoczęto w I kwartale 2025 r. Oszczędności dotyczyły sądów okręgowych w Krakowie (3419,5 tys. zł)²⁹ i w Kielcach (1672,9 tys. zł)³⁰;
- na koszty postępowania sądowego (2565 tys. zł), które wynikały z mniejszej niż zaplanowano ilości korespondencji doręczanej za pośrednictwem operatora pocztowego w związku z wdrożeniem systemu EZD (od 1 maja 2023 r.), umożliwiającego przekazywanie korespondencji drogą elektroniczną poprzez skrzynkę e-PUAP, oraz z szerszym wykorzystywaniem

²⁷ Oszczędności w: § 4210 Zakup materiałów i wyposażenia, § 4220 Zakup środków żywności, § 4260 Zakup energii, § 4280 Zakup usług zdrowotnych, § 4300 Zakup usług pozostałych, § 4340 Zakup usług remontowo-konserwatorskich dotyczących obiektów zabytkowych oraz § 4360 Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych.

²⁸ 28 grudnia 2023 r. zawarto umowy na kompleksowe doradztwo merytoryczne w branży architektonicznej, konstrukcyjno-budowlanej, elektrycznej, sanitarnej i telekomunikacyjnej.

²⁹ Sąd Okręgowy w Krakowie był inwestorem m.in. zaplanowanych na 2024 r. zadań: Budowa budynku dla Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej w Wieliczce, ul. Dembowskiego oraz Budowa budynku Sądu Okręgowego w Krakowie, przy ul. Przy Rondzie 7 – przygotowanie inwestycji do realizacji, w tym dokumentacja.

³⁰ Sąd Okręgowy w Kielcach był inwestorem m.in. zaplanowanych na 2024 r. zadań: Budowa budynku Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej w Końskich, przy ul. Wjazdowej – przygotowanie inwestycji do realizacji, w tym dokumentacja oraz Budowa nowej siedziby Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej w Sandomierzu, przy ul. Feliksa Milberta – przygotowanie inwestycji do realizacji, w tym dokumentacja.

Portalu Informacyjnego do komunikacji ze stronami postępowania. Największe oszczędności dotyczyły Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze (570 tys. zł), Sądu Okręgowego w Krakowie (400 tys. zł), Sądu Rejonowego w Nowym Sączu (260 tys. zł) oraz Sądu Okręgowego w Kielcach (250 tys. zł);

- na pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów (1885,5 tys. zł) w związku z brakiem wniosków o ich udzielenie. Oszczędności dotyczyły w całości SA (dysponent III stopnia);
- na uposażenia sędziów w stanie spoczynku (997 tys. zł), które wynikały z mniejszej niż planowano liczby sędziów przechodzących w stan spoczynku. Oszczędności dotyczyły w całości SA (dysponent III stopnia);
- na zakup usług remontowych (710 tys. zł), które wynikały z uzyskania w postępowaniach przetargowych niższych cen ofertowych, weryfikacji konieczności przeprowadzenia prac remontowych oraz mniejszej liczby napraw. Największe oszczędności dotyczyły Sądu Rejonowego w Skarżysku-Kamiennej (290 tys. zł), Sądu Okręgowego w Kielcach (280 tys. zł) oraz Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej-Huty (55 tys. zł);
- na różne wydatki na rzecz osób fizycznych (660 tys. zł), w tym w związku z mniejszym zwrotem kosztów podróży dla świadków. Oszczędności w tym zakresie dotyczyły przede wszystkim sądów rejonowych dla Krakowa-Podgórze (300 tys. zł), w Busku-Zdroju i w Gorlicach (po 150 tys. zł);
- na wynagrodzenia bezosobowe (652 tys. zł), co wynikało z mniejszej liczby wypłat dotyczących postępowania sądowego, w tym wynagrodzeń dla biegłych sądowych, tłumaczy sądowych i innych osób wspierających proces orzekania w toku postępowania sądowego. Oszczędności dotyczyły przede wszystkim Sądu Okręgowego w Kielcach (250 tys. zł), Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze (170 tys. zł) i Sądu Okręgowego w Tarnowie (130 tys. zł);
- na zakupy inwestycyjne (572,3 tys. zł), co wynikało z uzyskania niższych cen ofertowych. Największe oszczędności dotyczyły sądów okręgowych w Tarnowie (216,1 tys. zł), w Kielcach (150,4 tys. zł) i w Nowym Sączu (100 tys. zł);
- na składki na ubezpieczenie społeczne (535 tys. zł), które powstały z powodu długotrwałych nieobecności pracowników przebywających na zwolnieniach chorobowych, urlopach macierzyńskich oraz urlopach wychowawczych. Oszczędności dotyczyły Sądu Okręgowego w Kielcach (300 tys. zł), sądów rejonowych w Olkuszu (80 tys. zł) i w Wieliczce (50 tys. zł);
- na wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń (303,5 tys. zł), co było związane z mniejszymi wydatkami na zakup wody pitnej oraz świadczenia rzeczowe i ekwiwalenty wynikające z przepisów BHP. Oszczędności dotyczyły głównie SA (291,5 tys. zł);
- na wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe (205 tys. zł) w związku z nieprzystąpieniem części pracowników uprawnionych do nich. Największe oszczędności dotyczyły planu finansowego Sądu Okręgowego w Kielcach (130 tys. zł) oraz sądów rejonowych w Brzesku i w Wieliczce (po 20 tys. zł).

W ramach badanej próby nie stwierdzono zwłoki w podjęciu przez SA jako dysponenta części 15/06 decyzji o zgłoszeniu do zablokowania wydatków. Dane dotyczące decyzji o blokadzie wydatków zostały bezzwłocznie wprowadzone do systemu TREZOR.

(akta kontroli str. 256-392, 1503-1508)

W 2024 r. dysponent części 15/06 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów polecenia wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 (na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych

rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw³¹), jak również na Fundusz Pomocy (na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa³²).

(akta kontroli str. 517-521, 651-660)

W 2024 r. dysponent części 15/06 zrealizował wydatki budżetu państwa głównie w dziale 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziale 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*, w którym wydatkowano łącznie 1 325 707,1 tys. zł (93,2% wydatków) oraz w dziale 753 *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne*, rozdziale 75312 *Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne* w wysokości 78 884,8 tys. zł (5,5%). Znaczące wydatki (17 905 tys. zł, 1,3%) zrealizowano także w rozdziale 75595 *Pozostała działalność* przede wszystkim na kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych (17 774,4 tys. zł)³³.

(akta kontroli str. 169-170, 181-196, 1503-1508)

W 2024 r. wydatki w części 15/06 były realizowane w trzech grupach ekonomicznych, tj.:

- 1) świadczenia na rzecz osób fizycznych, które wykonano w łącznej wysokości 109 618,5 tys. zł; wydatki w tej grupie stanowiły 7,7% wydatków 2024 r., a ich udział w strukturze wydatków w porównaniu do 2023 r. zwiększył się o 0,6 punktu procentowego;
- 2) wydatki bieżące jednostek budżetowych, które wykonano w kwocie 1 248 025,1 tys. zł; wydatki w tej grupie stanowiły 87,7% wydatków 2024 r., a ich udział w strukturze wydatków w porównaniu do 2023 r. zmniejszył się o 1 punkt procentowy;
- 3) wydatki majątkowe, które wykonano w wysokości 64 960,2 tys. zł; wydatki w tej grupie stanowiły 4,6% wydatków 2024 r., a ich udział w strukturze wydatków w porównaniu do 2023 r. zwiększył się o 0,4 punktu procentowego.

(akta kontroli str. 169-170, 181-196, 1503-1508)

W 2024 r. w części 85/12 (apelacja krakowska) nie realizowano wydatków budżetu środków europejskich.

(akta kontroli str. 167-168, 195-196)

Sąd Apelacyjny w Krakowie (dysponent III stopnia) zrealizował w 2024 r. wydatki budżetowe w wysokości 159 552,7 tys. zł, co stanowiło 117,7% planu na 2024 r. oraz 95,4% planu po zmianach. Wykonane w 2024 r. wydatki były większe o 42 022,8 tys. zł (o 35,8%) od zrealizowanych w 2023 r. (117 529,9 tys. zł). Największą kwotę wydatków zrealizowano w dziale 755, rozdziale 75502 (148 836,7 tys. zł, tj. 93,3% wydatków).

Struktura wydatków Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wg grup ekonomicznych, kształtowała się w 2024 r. następująco:

- 1) świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 10 774,6 tys. zł i stanowiły 6,8% ogółu wydatków; w porównaniu do roku 2023 r. ich udział w strukturze wydatków zmniejszył się o 1,4 punktu procentowego;
- 2) wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 119 267,9 tys. zł i stanowiły 74,8% ogółu wydatków; w porównaniu do 2023 r. ich udział w strukturze wydatków zmniejszył się o 6,3 punktu procentowego;

³¹ Dz. U. poz. 568, ze zm.

³² Dz. U. z 2025 r. poz. 337, ze zm.

³³ Pozostałe wydatki zrealizowano w dziale 750, rozdziale 75076 (25,5 tys. zł) oraz w dziale 851 *Ochrona zdrowia*, rozdziale 85195 *Pozostała działalność* (81,4 tys. zł).

- 3) wydatki majątkowe wyniosły 29 510,2 tys. zł i stanowiły 18,5% ogółu wydatków; w porównaniu do 2023 r. ich udział w strukturze wydatków zwiększył się o 7,7 punktu procentowego³⁴.

Zmiana struktury wydatków w stosunku do roku poprzedniego wynikała przede wszystkim z większych w 2024 r. wydatków na zakupy inwestycyjne (głównie sprzęt informatyczny) i równocześnie mniejszych wydatków na zakup energii, usług pozostałych (w związku z centralizacją służb IT i dokonaniem w 2023 r. zakupu trzyletniego wsparcia technicznego do licencji *Microsoft Virtual Desktop*) oraz udzielonych pożyczek na zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych sędziów.
(akta kontroli str. 169-170, 181-196, 1027-1075, 1393-1402, 1503-1508)

W 2024 r. świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 15/06 (109 618,5 tys. zł) zrealizowano na poziomie 111,4% planu pierwotnego i 97,3% planu po zmianach (112 717,8 tys. zł) oraz 127,4% wykonania takich wydatków w 2023 r. (86 022,8 tys. zł). Obejmowały one wydatki zrealizowane w:

- § 3110 *Świadczenia społeczne* na uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne (78 758,4 tys. zł). W stosunku do 2023 r. wykonanie zwiększyło się o 13 288,6 tys. zł (o 20,3%), co wynikało z ustawowej waloryzacji ww. świadczeń. W 2024 r. plan finansowy dysponenta części 15/06 został zwiększony środkami przeniesionymi z części 15/01, w której środki na ten cel zostały zaplanowane. Niewykorzystanie całości środków zaplanowanych na te świadczenia wynikało z mniejszej niż zakładano liczby sędziów przechodzących w stan spoczynku;
- § 3030 *Różne wydatki na rzecz osób fizycznych* – poniesione głównie na ryczałty dla kuratorów społecznych i zawodowych, zwrot kosztów przejazdu, diet i noclegów świadków oraz biegłych (29 661 tys. zł). W stosunku do 2023 r. wykonanie zwiększyło się o 9 985,2 tys. zł (o 50,7%), co wynikało przede wszystkim ze zwiększenia ryczałtu dla kuratorów społecznych i zawodowych;
- § 3020 *Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń* na zakup wody pitnej oraz świadczenia rzeczowe i ekwiwalenty wynikające z przepisów BHP (11 991,1 tys. zł). Zwiększenie wydatków względem roku poprzedniego wynikało m.in. z większych wydatków z tytułu refundacji zakupu okularów.

(akta kontroli str. 169-170, 181-196, 1027-1075, 1393-1402, 1503-1508)

W Sądzie Apelacyjnym (dysponent III stopnia) świadczenia na rzecz osób fizycznych (10 774,6 tys. zł) stanowiły 105,6% planu pierwotnego oraz 87,2% planu po zmianach (12 351,2 tys. zł) oraz 112,8% wykonania takich wydatków w 2023 r. (9 553,7 tys. zł). Świadczenia na rzecz osób fizycznych obejmowały przede wszystkim wydatki na uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne (§ 3110) zrealizowane w wysokości 10 716 tys. zł, stanowiącej 108,9% planu pierwotnego i 89,3% planu po zmianach oraz 112,6% wykonania w 2023 r. (9 513 tys. zł). Pozostałe wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych zrealizowano w § 3020 (50,7 tys. zł) i w § 3030 (7,9 tys. zł).

Przyczyny zmian wielkości wydatków w tej grupie u dysponenta III stopnia były takie same jak w przypadku dysponenta części 15/06.

(akta kontroli str. 169-170, 181-196, 1027-1075, 1393-1402, 1503-1508)

W 2024 r. wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 15/06 (1 248 025,1 tys. zł) zrealizowano na poziomie 112,9% planu pierwotnego i 97,7% planu po zmianach (1 277 676,3 tys. zł) oraz 115,5% wykonania takich wydatków w 2023 r. (1 080 209,5 tys. zł). Główną przyczyną zwiększenia

³⁴ W 2023 r. wydatki majątkowe kontrolowanego dysponenta III stopnia wyniosły 12 659,4 tys. zł i stanowiły 10,8% wydatków ogółem.

wydatków w tej grupie była waloryzacja wynagrodzeń. Największe wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w:

- § 4010 *Wynagrodzenia osobowe pracowników* w wysokości 466 040,5 tys. zł (37,3% wydatków bieżących jednostek budżetowych). Stanowiły one 124,6% planu pierwotnego i 100% planu po zmianach oraz 121,2% wykonania w 2023 r. (384 364,2 tys. zł); przyczyny wzrostu wynagrodzeń przedstawiono szczegółowo w dalszej części wystąpienia;
- § 4030 *Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów* w wysokości 263 802,2 tys. zł (21,1%). Stanowiły one 125,8% planu pierwotnego i 99,9% planu po zmianach oraz 116% wykonania w 2023 r. (227 408,2 tys. zł); przyczyny wzrostu wynagrodzeń przedstawiono szczegółowo w dalszej części wystąpienia;
- § 4610 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* w wysokości 117 918,7 tys. zł (9,4%). Stanowiły one 95,8% planu po zmianach i 105,3% wykonania w 2023 r. (111 985,2 tys. zł). Mniejsze niż planowano wykonanie wydatków w 2024 r. wynikało przede wszystkim z mniejszej ilości korespondencji doręczanej za pośrednictwem operatora pocztowego. Z kolei większe wykonanie w stosunku do roku poprzedniego wynikało głównie ze wzrostu wydatków związanych z kosztami nieopłaconej pomocy prawnej w sprawach cywilnych i karnych oraz na wynagrodzenia dla biegłych i tłumaczy przysięgłych;
- § 4300 *Zakup usług pozostałych*³⁵ w wysokości 85 795 tys. zł (6,9%). Stanowiły one 107,1% wykonania w 2023 r. (80 094,8 tys. zł), co wynikało przede wszystkim ze wzrostu minimalnego wynagrodzenia, który przełożył się na zwiększenie kosztów ochrony obiektów, sprzątnięcia, itp. ponoszonych przez jednostki apelacji krakowskiej.

(akta kontroli str. 169-196, 360-358, 1027-1075, 1393-1402, 1503-1508)

Wydatki na wynagrodzenia w apelacji krakowskiej w 2024 r. wyniosły 775 388,3 tys. zł³⁶. Stanowiły 99,9% planu po zmianach i były większe o 124 193,3 tys. zł (o 19,1%) od wydatków na wynagrodzenia wykonanych w 2023 r. (651 195 tys. zł).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w 2024 r. wyniosło 12,4 tys. zł i było większe o 1,8 tys. zł (o 17,5%) od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2023 r. (10,5 tys. zł).

Największy kwotowo wzrost przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego wystąpił w grupie *sędziowie*, w której wyniosło ono 25,2 tys. zł i było o 3,8 tys. zł (o 17,8%) większe niż w 2023 r., a największy procentowo wzrost przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego – w grupie *asystenci sędziego*, w której wyniosło ono 8,7 tys. zł i było o 1,5 tys. zł (o 20,8%) większe niż w 2023 r. Z kolei najmniejszy kwotowo wzrost przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego odnotowano w grupie *osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń*, gdzie wyniosło ono 8,6 tys. zł i było o 1,3 tys. zł (o 17,8%) większe niż w roku poprzednim, a najmniejszy procentowo wzrost przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego – w grupie *asesorzy sądowi*, w której wyniosło ono 15,1 tys. zł i było o 2 tys. zł (o 15,3%) większe niż w 2023 r.

Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że przyczynami wzrostu wydatków na wynagrodzenia w 2024 r. były: wzrost przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale 2023 r., które było podstawą ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziów oraz miało wpływ na wzrost wynagrodzenia grup relacjonowanych do

³⁵ Plan wydatków zrealizowanych w § 4300 był ujęty w § 4000 *Grupa wydatków bieżących*.

³⁶ Ujęte w § 4010, § 4030 i § 4040 *Dodatkowe wynagrodzenie roczne*.

wynagrodzeń sędziów (asesorów sądowych i referendarzy), a także 20% waloryzacja wynagrodzeń, wynikająca ze średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej ogłoszonego w ustawie budżetowej, tj. wzrost wynagrodzenia zasadniczego, dodatków stażowych, dodatków funkcyjnych, stanowiskowych oraz nagród jubileuszowych. Na większe wykonanie wydatków na wynagrodzenia miało wpływ także zwiększenie przez Ministra Sprawiedliwości planu etatów apelacji krakowskiej o 46 etatów i przekazanie dodatkowych środków na wynagrodzenia tych osób.

(akta kontroli str. 459-528, 1076-1081, 1503-1508)

Przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na pełne etaty) w części 15/06 w 2024 r. wynosiło 5229,34 etatu i było większe o 68,56 etatu (o 1,3%) od przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. (5160,78 etatu). Największy wzrost przeciętnego zatrudnienia w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w najliczniejszej grupie zatrudnionych, tj. *osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń* (urzędnicy sądowi i inni pracownicy), który wyniósł 51,65 etatu (1,7%).

Stan zatrudnienia na koniec 2024 r. (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) w części 15/06 wyniósł 5565,87 etatu i był większy w stosunku do planu po zmianach o 54,5 etatu (o 1%), przy czym zatrudnienie w grupach *osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń i asystenci sędziów i prokuratorów* było większe odpowiednio o 122,31 etatu (o 3,8%) i 9,94 etatu (o 2,5%), natomiast w grupach *sędziowie i specjaliści opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów* było mniejsze w stosunku do planu po zmianach odpowiednio o 54,07 etatu (o 5,7%) i 11,92 etatu (o 19,8%). Wykazany stan zatrudnienia na koniec roku obejmował osoby zatrudnione w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego, tj. z uwzględnieniem pracowników przebywających na urloпах bezpłatnych, wychowawczych i macierzyńskich oraz zasiłkach chorobowych (które nie otrzymywały za dany okres wynagrodzenia od zakładu pracy), osób zawieszonych w pełnieniu obowiązków służbowych, a także osób z którymi zawarto umowę na zastępstwo³⁷.

Stan zatrudnienia na koniec 2024 r. w porównaniu do 2023 r. był większy *per saldo* o 42,24 etatu. Największe zmiany odnotowano w grupach: *urzędnicy wraz z obsługą, referendarze i asesory prokuratorscy i asesory sądowi*, w których zatrudnienie zwiększyło się łącznie o 56,68 etatu (odpowiednio o 26,68 etatu, 16 etatów i 14 etatu), natomiast w grupie *sędziowie* zmniejszyło się o 18 etatów.

(akta kontroli str. 459-528, 1076-1081, 1503-1508)

Zastępca Dyrektora SA wskazał, że etatyzacja we wszystkich sądach apelacji krakowskiej, w każdej z grup zawodowych, kształtowana jest ostatecznie przez MS. Wszystkie sądy w apelacji krakowskiej mają obowiązek zgłaszania do MS zwolnionego etatu za pośrednictwem SA (Zespół ds. Analiz sporządza opinię w zakresie potrzeb etatowych jednostki, która zgłaszała zwolniony etat³⁸). Sądy mają również możliwość wnioskowania o przydzielenie dodatkowych etatów, także za pośrednictwem SA. Dodatkowe etaty Minister Sprawiedliwości może przydzielić z etatów zwalnianych w innych sądach w całym kraju. Zastępca Dyrektora SA wskazał również, że Minister Sprawiedliwości podejmuje decyzję

³⁷ Największe różnice pomiędzy planem po zmianach a stanem zatrudnienia na koniec roku (stan zatrudnienia większy od planu) dotyczyły sądów rejonowych: dla Krakowa-Śródmieścia (17,93 etatu), dla Krakowa-Krowodrzy (12,01), w Kielcach (14,14), w Zakopanem (6,00), w Nowym Targu (5,29), oraz Sądu Okręgowego w Tarnowie (5,25).

³⁸ Obowiązek zgłaszania zwolnionych etatów wynikał z ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, ze zm.) w przypadku etatów: sędziowskich i asesorskich (art. 20a § 2 lub § 2a), referendarskich (art. 153b § 2), asystenckich (art. 155d § 2), natomiast w przypadku etatów urzędniczych, innych pracowników i kuratorskich – z zasad i trybu postępowania w zakresie zwalnianych etatów wprowadzonych przez MS.

o: pozostawieniu zwolnionego etatu w jednostce, w której etat się zwolnił, przeniesieniu go do innego bardziej obciążonego sądu w apelacji krakowskiej, bądź o przeniesieniu tego etatu poza apelację krakowską. Może również przekształcić zwolniony etat np. sędziowski w asesorski lub etat z grupy innych pracowników w etat urzędniczy – w zależności od aktualnych potrzeb. Ponadto corocznie MS w pismach określających zasady, tryb i terminy opracowania materiałów do projektu budżetu państwa, wskazuje, że w sporządzanych projektach planów nie należy uwzględniać nowych etatów w żadnej grupie zawodowej. Niezbędne wydatki na ewentualne dodatkowe etaty są planowane w części 15/01 *Ministerstwo Sprawiedliwości/Sądy Powszechne*. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił także, że wzrost przeciętnego zatrudnienia w grupie *osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń – urzędnicy sądowi i inni pracownicy* wynikał głównie z przekazania sądom apelacji krakowskiej 30 etatów zabezpieczonych w ustawie budżetowej w części 15/01³⁹. Dotyczyło to:

- sądów rejonowych w związku z koniecznością zapewnienia prawidłowego wykonywania obowiązków oraz potrzebą uwzględnienia realizacji zadań, jakie na sądownictwo powszechne nakładają zarówno projektowane, jak i obowiązujące akty prawne oraz w celu zabezpieczenia niezbędnej liczby etatów w sposób gwarantujący obywatelom dostęp do sprawnego wymiaru sprawiedliwości,
- sądów apelacyjnych i okręgowych, w których obciążenie sprawami dotyczącymi waloryzacji/denominacji/indeksowania do waluty innej niż waluta polska, w tym do franka szwajcarskiego, kształtowało się znacznie powyżej średniej,
- z przeznaczeniem na realizację obowiązku wprowadzonego art. 5 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. *o zmianie ustawy o kuratorach sądowych*⁴⁰ na potrzeby obsadzenia odpowiednio w sekretariacie kuratora okręgowego (pełnej obsługi kuratora) lub w sekretariacie zespołu kuratorskiej służby sądowej, a w przypadku braku takich potrzeb w danych jednostkach, z przeznaczeniem na uzupełnienie niedoborów etatów urzędniczych,
- sądów powszechnych mających największe niedobory w grupie urzędników sądowych.

(akta kontroli str. 1076-1081)

W 2024 r. wydatki bieżące jednostek budżetowych kontrolowanego dysponenta III stopnia (119 267,9 tys. zł) zrealizowano na poziomie 116,4% planu pierwotnego i 95,2% planu po zmianach (125 263,7 tys. zł) oraz 125,1% wykonania takich wydatków w 2023 r. (95 316,8 tys. zł). Większe wykonanie wydatków bieżących jednostek budżetowych wynikało ze wzrostu wydatków na wynagrodzenia oraz zakupy materiałów i wyposażenia, tj.:

- wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 4010) zrealizowano w wysokości 31 242,9 tys. zł, tj. większej w porównaniu do 2023 r. o 13 678,8 tys. zł (o 77,9%);
- wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów (§ 4030) zrealizowano w kwocie 13 552,5 tys. zł, tj. większej w stosunku do 2023 r. o 2236,4 tys. zł (o 19,8%);
- wydatki na zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210) wyniosły 29 849,7 tys. zł i były większe w stosunku do 2023 r. o 5123,2 tys. zł (o 20,7%). Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że było to związane z zakupami informatycznymi (sprzęt i akcesoria komputerowe, urządzenia drukujące oraz licencje na rzecz sądów obszaru apelacji krakowskiej, w tym zakup licencji oprogramowania

³⁹ Decyzja Ministra Sprawiedliwości z 16 lutego 2024 r.

⁴⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 27.

biurowego *Microsoft Office 2024*), a także koniecznością wyposażenia w telefony komórkowe 72 pracowników przejętych na skutek centralizacji IT. Znaczne wydatki w tej grupie ekonomicznej w 2024 r. poniesiono także na zakup usług pozostałych (§ 4300), tj. w wysokości 28 331,9 tys. zł, przy czym w stosunku do 2023 r. ich wykonanie było mniejsze o 2150,9 tys. zł (o 7,1%). Wynikało to przede wszystkim ze zmniejszonego zapotrzebowania na usługi w związku z centralizacją służb IT, a także było związane ze zrealizowanym w 2023 r. zakupem trzyletniego wsparcia technicznego do licencji *Microsoft Virtual Desktop*.
(akta kontroli str. 181-196, 1027-1075, 1393-1402, 1503-1508)

Wydatki na wynagrodzenia pracowników SA wyniosły 46 899,8 tys. zł⁴¹. Stanowiły one 99,5% planu po zmianach i były większe o 16 218,3 tys. zł (o 52,9%) od wydatków na wynagrodzenia wykonanych w 2023 r. (30 681,5 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w 2024 r. w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło 297,6 etatu i było większe od przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. o 79,6 etatu (o 36,6%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego zwiększyło się o 1,4 tys. zł (o 11,9%), tj. z 11,7 tys. zł w 2023 r. do 13,1 tys. zł w 2024 r., przy czym w grupie:

- osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń zwiększyło się z 8,7 tys. zł do 10,5 tys. zł (o 1,8 tys. zł),
- sędziów zwiększyło się z 26,6 tys. zł do 30,1 tys. zł (o 3,5 tys. zł),
- asystentów sędziów zwiększyło się z 7,8 tys. zł do 9,9 tys. zł (o 2,1%).

Przeciętne wynagrodzenie w grupie referendarzy sądowych wyniosło 14 tys. zł (w 2023 r. w SA nie było pracowników zatrudnionych w tej grupie).

(akta kontroli str. 459-463, 517-528, 1503-1508)

Zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w SA było spowodowane głównie zmianą przepisów dotyczących zatrudniania pracowników wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów⁴². W związku z tym, że od 1 stycznia 2024 r. Dyrektor SA kieruje działalnością administracyjną sądów na obszarze danej apelacji dotyczącą zadań z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, przejęto 73 etaty urzędników sądowych z innych sądów apelacji krakowskiej.

Na zmianę przeciętnego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty roku 2024 w stosunku do roku 2023 w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie miały także wpływ podejmowane na przestrzeni roku decyzje Ministra Sprawiedliwości w zakresie etatyizacji, o których była mowa we wcześniejszej części wystąpienia.

(akta kontroli str. 1076-1081)

Wydatki majątkowe zrealizowane w 2024 r. w apelacji krakowskiej (część 15/06) (64 960,2 tys. zł) stanowiły 87,2% planu pierwotnego (74 457 tys. zł) oraz 90,9% planu po zmianach (71 478,2 tys. zł). Wykonanie wydatków w tej grupie było większe o 14 458,7 tys. zł (o 28,6%) w stosunku do 2023 r. (50 501,5 tys. zł).

⁴¹ Ujęte w § 4010, § 4030 i § 4040 *Dodatkowe wynagrodzenie roczne*.

⁴² Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 7 lipca 2023 o *zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1860) pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie. Zmiana ta weszła w życie 28 września 2023 r.

Wydatki majątkowe obejmowały:

- wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (§ 6050) w wysokości 25 357,5 tys. zł, które stanowiły 57,5% planu pierwotnego oraz 81,9% planu po zmianach. Przyczyną niezrealizowania planu były komplikacje związane z budową budynków, które przedstawiono we wcześniejszej części wystąpienia. W stosunku do 2023 r. wydatki inwestycyjne poniesione w 2024 r. były większe o 14 251,5 tys. zł (o 128,3%), co było związane z przyjętym dla programu inwestycji harmonogramem rzeczowo-finansowym (wieloletni plan inwestycyjny);
- wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych (§ 6060) w wysokości 39 602,7 tys. zł, które stanowiły 130,6% planu pierwotnego oraz 97,7% planu po zmianach. W stosunku do 2023 r. wykonanie tych wydatków było większe o 796,8 tys. zł (o 2,1%).

(akta kontroli str. 181-194, 402-405, 1027-1075, 1419-1420)

Wydatki majątkowe Sądu Apelacyjnego (dysponent III stopnia) zrealizowane w 2024 r. (29 510,2 tys. zł) obejmowały wyłącznie wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych (§ 6060). Wykonano je na poziomie 129% planu pierwotnego (22 877 tys. zł) i 99,7% planu po zmianach (29 600,5 tys. zł). W stosunku do 2023 r. wydatki majątkowe w 2024 r. były większe o 16 850,8 tys. zł (o 133,1%)⁴³. Zgodnie z planem rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych na 2024 r. w SA wykonano cztery zadania dotyczące zakupów inwestycyjnych, tj.:

- *zakup środków trwałych – informatyka* na łączną kwotę 24 145,8 tys. zł, które obejmowało: modernizację 93 sal rozpraw wyposażonych w urządzenia do e-protokołu w 33 sądach apelacji krakowskiej (wymieniono zestawy do rejestracji przebiegu rozpraw sądowych użytkowane od 2014 r.); wymianę i ujednolicenie przełączników sieciowych w sądach apelacji krakowskiej; zakup macierzy dyskowych umożliwiające wdrożenie systemu *SIEM*⁴⁴ zakupionego przez Biuro Cyberbezpieczeństwa MS;
- *zakup środków trwałych – pozostałe* na łączną kwotę 1978,5 tys. zł, które obejmowało wymianę *przestarzałego oprogramowania, wyeksploatowanych urządzeń i niedostępnych na rynku części*, wynikającą z konieczności technicznego dostosowania systemów do wytycznych MS oraz uzyskania oszczędności (wymiana opraw oświetlenia na LED, wymiana przekładników prądowych i napięciowych);
- *zakupy centralne – informatyka* na kwotę 2702,1 tys. zł, obejmujące zakupy i modernizację sprzętu teleinformatycznego oraz zakupy oprogramowania (licencji) zrealizowane w wyniku przeprowadzonych przez MS postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;
- *zakup środków trwałych – transport* na kwotę 774,1 tys. zł, które obejmowało zakup sześciu samochodów osobowych dla sądów apelacji krakowskiej. Zadanie to zostało dodane w trakcie roku w związku z zaplanowaną przez MS wymianą i uzupełnieniem liczby pojazdów wykorzystywanych przez sądy apelacji krakowskiej.

Wszystkie zadania zrealizowano w pełnym zakresie.

(akta kontroli str. 181-194, 393-401, 1027-1075, 1085-1132)

⁴³ W 2023 r. zrealizowano wydatki majątkowe w wysokości 12 659,4 tys. zł, w tym 191,4 tys. zł stanowiły wydatki na współfinansowanie projektów ze środków Unii Europejskiej (§ 6069).

⁴⁴ System SIEM (ang. *Security Information and Event Management*), to rodzaj systemu bezpieczeństwa informatycznego, który integruje różnorodne dane związane z bezpieczeństwem, analizuje je w czasie rzeczywistym oraz generuje alerty w celu wykrywania i reagowania na zagrożenia.

Według sprawozdania Rb-28 z *wykonania planu wydatków budżetu państwa* za 2024 r. (z 12 lutego 2025 r.) zobowiązania w części 15/06 (apelacja krakowska) na koniec 2024 r. wyniosły 110 611,3 tys. zł i były większe o 7284,8 tys. zł (o 7,1%) od zobowiązań na koniec 2023 r. (103 326,5 tys. zł).

W 2024 r. główne pozycje stanowiły zobowiązania powstałe z tytułu:

- dodatkowego wynagrodzenia rocznego (§ 4040) w wysokości 53 490,7 tys. zł (48,4% zobowiązań ogółem);
- zakupów inwestycyjnych (§ 6060) w wysokości 37 913,5 tys. zł (34,3%); Zobowiązanie w całości dotyczyło Sądu Okręgowego w Nowym Sączu i wynikało z realizowanej przez ten sąd umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym pn. *Budowa budynku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu przy ul. Grunwaldzkiej*;
- składek na ubezpieczenia społeczne (§ 4110) w kwocie 5964,2 tys. zł (5,4%);
- kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 4610) w wysokości 4963,4 tys. zł (4,5%).

Zobowiązania kontrolowanego dysponenta III stopnia na koniec 2024 r. wyniosły 5239,5 tys. zł i były większe o 1453,6 tys. zł (o 38,4%) od zobowiązań na koniec 2023 r. (3785,9 tys. zł). Główne pozycje stanowiły zobowiązania powstałe z tytułu:

- dodatkowego wynagrodzenia rocznego (§ 4040) w wysokości 3303,4 tys. zł (63% zobowiązań ogółem),
- zakupu usług pozostałych (§ 4300) w kwocie 1173,3 tys. zł (22,4%),
- składek na ubezpieczenia społeczne (§ 4110) w wysokości 385,5 tys. zł (7,4%).

Zarówno na poziomie apelacji krakowskiej (część 15/06), jak i w SA (dysponent III stopnia) na koniec 2024 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Kwoty i tytuły zobowiązań wykazane w sprawozdaniu Rb-28 z *wykonania planu wydatków* były zgodne z ewidencją księgową.

(akta kontroli str. 181-194, 1270-1311, 1393-1402)

Nie wystąpiły odsetki z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań związanych z prowadzeniem działalności bieżącej Sądu.

W 2024 r. łączna kwota odsetek uiszczonych na poziomie dysponenta części 15/06 wyniosła 1447 tys. zł, w tym największa kwota (1341,8 tys. zł) dotyczyła realizacji prawomocnych wyroków sądowych o wyrównanie wynagrodzeń za lata 2021–2022 (w tym uposażeń sędziów w stanie spoczynku). Pozostałe odsetki wykonane w § 4580 dotyczyły zasądzonych odszkodowań dla osób represjonowanych⁴⁵, z tytułu niesłusznego skazania⁴⁶, realizacji prawomocnego wyroku dot. okresu przerwy w czynnościach służbowych sędziego⁴⁷, a także odsetek za opóźnienie od zasądzonych zwrotów kosztów postępowania⁴⁸.

W ramach tych wydatków odsetki wypłacone przez SA (dysponenta III stopnia) wyniosły 29,4 tys. zł. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że wydatki z tytułu odsetek w znaczącej części były wynikiem wyroków sądowych, jakie zapadały w związku z brakiem ustawowej waloryzacji wynagrodzeń sędziów oraz wydatków relacjonowanych do tych wynagrodzeń, tzn. uposażeń sędziów w stanie

⁴⁵ Na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2024 r. poz. 442).

⁴⁶ Na podstawie art. 552 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, ze zm.).

⁴⁷ Na podstawie art. 130 § 3 i art. 129 § 3 ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych*.

⁴⁸ Na podstawie art. 98 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, ze zm.).

spoczynku, wynagrodzeń asesorów sądowych, wynagrodzeń referendarzy sądowych w roku 2021 i 2022 oraz odsetek od wypłaconych wyrównań wynagrodzeń za rok 2023 w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. akt K1/23 w sprawie określenia ustalenia podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziów na rok 2023⁴⁹.

Nie stwierdzono przypadków niewykazywania zobowiązań w ciągu roku i jednoczesnego wykazania na koniec roku wydatków lub zobowiązań z tytułu odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań.

(akta kontroli str. 181-194, 569-600)

W latach 2023–2024 w części 15/06 nie wystąpiły wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.

(akta kontroli str. 181-194, 1270-1283)

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków kontrolowanego dysponenta III stopnia w łącznej wysokości 28 528,5 tys. zł, tj. 26,8% wydatków SA, po wyeliminowaniu wydatków płacowych (106 309,5 tys. zł). Próba zapisów i dowodów księgowych wylosowana metodą monetarną⁵⁰ objęła 43 pozycje (dowody księgowe), z tego wydatki bieżące jednostek budżetowych (pozapłacowe) w łącznej wysokości 17 917,9 tys. zł oraz majątkowe w łącznej kwocie 10 464,7 tys. zł. Próba wydatków dobranych w sposób celowy wyniosła 145,9 tys. zł (11 dowodów księgowych). Na podstawie badanej próby 54 dowodów księgowych stwierdzono, że SA terminowo realizował płatności, a realizacja tych wydatków była zgodna z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w art. 44 ust. 3 *ufp* oraz art. 162 *ufp*, tj. zostały poniesione w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Wydatki te rzetelnie skalkulowano oraz zrealizowano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym Sądu. Ustalono w szczególności, że:

- przed poniesieniem wydatków podlegały one kontroli w zakresie zgodności z planem finansowym, a dokumenty stanowiące podstawę wypłaty były weryfikowane pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym,
- wydatki podlegały sprawdzeniu pod względem legalności, rzetelności oraz zamówień publicznych,
- zatwierdzone do wypłaty przez uprawnione do tego osoby dowody zostały zaksięgowane i ujęte w księgach rachunkowych SA,
- do dowodów księgowych załączone były dokumenty wskazujące na zrealizowanie wydatku m.in. protokoły zdawczo-odbiorcze, raporty/zestawienia z wykonania usług,
- wydatki budżetowe ujęto we właściwych paragrafach klasyfikacji budżetowej, stosownie do wymogów określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁵¹.

(akta kontroli str. 907-954, 1082-1132, 1503-1508)

⁴⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 2479.

⁵⁰ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (*MUS*). Losowania dokonano przy wykorzystaniu narzędzia informatycznego Pomocnik Kontrolera PK 5.7 na podstawie zapisów konta 130 *Rachunek bieżący wydatków*, wygenerowanych z systemu finansowo-księgowego, odpowiadających wydatkom pozapłacowym w kwocie powyżej 1 tys. zł. Populację wydatków, z której losowana była próba stanowił zbiór 2250 dowodów/zapisów o łącznej wartości 93 600 tys. zł.

⁵¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 513, ze zm.

W Sądzie Apelacyjnym (dysponent III stopnia) w 2024 r. nie zawierano z własnymi pracownikami umów zlecenia trwających trzy miesiące lub dłużej, lub powtarzanych nieprzerwanie przez ten okres. Zawierano umowy na czas krótszy z osobami zatrudnionymi lub niezatrudnionymi w SA, w szczególności umowy z prowadzącymi wykłady dla aplikantów. Jedna osoba niezatrudniona w SA (pracownik Sądu Rejonowego w Zakopanem) wykonywała zadania na rzecz Sądu Apelacyjnego na podstawie umowy zlecenia trwającej ponad trzy miesiące. Dotyczyło to świadczenia usług bieżącej konserwacji oraz napraw usterek w mieszkaniu w Zakopanem, użytkowanym przez SA. W 2024 r. z tego tytułu poniesiono wydatki w ramach wynagrodzeń bezosobowych (§ 4170) w wysokości 6,9 tys. zł. W 2024 r. w SA nie zawierano umów o dzieło.

(akta kontroli str. 495-516, 1444-1455)

Sąd Apelacyjny (dysponent III stopnia) zawarł 11 umów na zakup usług doradczych i eksperckich⁵² skutkujących wydatkami w 2024 r. Dotyczyły one wsparcia prawnego, technicznego, w zakresie zamówień publicznych oraz tłumaczeń.

W 2024 r. wydatkowano na te umowy 323,5 tys. zł, tj. 0,2% wydatków SA w 2024 r.⁵³ W SA nie obowiązywały szczególne regulacje czy procedury dotyczące zlecania usług doradczych lub eksperckich. Dyrektor SA wyjaśnił m.in., że tak jak do wszystkich wydatków stosowano *Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości mniejszej niż kwota 130 000,00 złotych (Regulamin udzielania zamówień)*⁵⁴, a powyżej tej kwoty przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*⁵⁵. Merytoryczne uzasadnienie i potwierdzenie zasadności zamówienia wskazywano we wnioskach przedkładanych i omawianych z kierownictwem SA. Przedmiotem zamówienia były konieczne dla sądu usługi, których nie można było zrealizować w oparciu o własne zasoby.

Szczegółowym badaniem objęto pięć umów⁵⁶, na podstawie których w 2024 r. wydatkowano łącznie 277 tys. zł. Ustalono m.in., że:

- przed udzieleniem zamówienia dokonano analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatku, a także zweryfikowano możliwości realizacji usługi w ramach własnych zasobów kadrowych;
- w trzech przypadkach zawarto pisemną umowę, zawierającą elementy nadzoru ze strony jednostki nad realizacją zadania, określającą sposób zabezpieczenia przed niewłaściwą jego realizacją przez wykonawcę (w tym zasady stosowania kar umownych) oraz zasady odstąpienia od umowy;

⁵² Nie dotyczy opinii, ekspertyz itp. sporządzanych w toku postępowania sądowego.

⁵³ Wydatki poniesiono w: § 4300 (pięć umów), § 4380 *Zakup usług obejmujących tłumaczenia* (trzy umowy), § 4390 *Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii* (dwie umowy) oraz § 6060 (jedna umowa).

⁵⁴ W 2024 r. obowiązywał *Regulamin udzielania zamówień* wprowadzony zarządzeniami Dyrektora SA w Krakowie z 17 lutego 2021 r. (do 10 maja 2024 r.) oraz z 10 maja 2024 r. (od 11 maja 2024 r.). Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, dalej: *Pzp*.

⁵⁶ To jest umowa na: *Opracowanie szczegółowego Opisu Przedmiotu Zamówienia (OPZ), zgodnego z przepisami prawa zamówień publicznych, interpretacjami doktryny, wytycznymi Sądu Apelacyjnego w Krakowie; Świadczenie obsługi prawnej na rzecz Zamawiającego w tym: zastępstwo prawne, procesowe, udzielanie porad i konsultacji prawnych, sporządzanie opinii; Tłumaczenie ustne z j. niemieckiego na j. polski i odwrotnie; Wykonanie na potrzeby SA w Krakowie opracowania w postaci ekspertyzy/opinii w zakresie montażu ładowarek samochodowych i instalacji fotowoltaicznej oraz modernizacji baterii do kompensacji mocy biernej; Opracowanie dokumentacji technicznej na przebudowę systemu kontroli dostępu wraz z integracją z systemem rejestracji czasu pracy dla budynku SA w Krakowie (przedmiot umowy obejmował wykonanie dokumentacji technicznej/projektowej oraz – realizowane w 2024 r. – pełnienie nadzoru autorskiego nad realizacją prac wykonawczych wykonywanych na podstawie opracowanej dokumentacji projektowej).*

- dwie usługi zlecono w formie pisemnego zamówienia⁵⁷ oraz pisemnego zlecenia przesłanego drogą elektroniczną⁵⁸, stosownie do postanowień *Regulaminu udzielania zamówień*, który dla zamówień o niższej wartości dopuszczał udzielenie zamówienia w formie innej niż pisemna umowa. Zarówno w zamówieniu, jak i w zleceniu nie określono zasad nadzoru nad realizacją zadania, sposobu zabezpieczenia przed niewłaściwą jego realizacją czy odstąpienia od umowy. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że stosownie do postanowień *Regulaminu udzielania zamówień* w sprawach nieuregulowanych w zleceniu stosowano powszechnie obowiązujące przepisy prawa, w szczególności *Kodeksu cywilnego*. W przypadku zamówienia na opracowanie opisu przedmiotu zamówienia sposób jego realizacji przesądzał, że interes zlecającego był w pełni zabezpieczony. Istotą zamówienia była ścisła współpraca i bieżący kontakt wykonawcy z zamawiającym (m.in. wszechstronne specjalistyczne doradztwo, udzielanie odpowiedzi na zadane pytania w postępowaniach zakupowych oraz pomoc w pracach komisji przetargowej). Terminowość wymienionych prac nie była możliwa do określenia na etapie złożenia zamówienia, a elastyczność działań w tym zakresie była z korzyścią dla zamawiającego. W przypadku braku współpracy ze strony zleceniobiorcy nie nastąpiłby odbiór prac oraz zapłata wynagrodzenia;
- wydatki zostały zrealizowane zgodnie z planem finansowym i zgodnie z postanowieniami pisemnych umów lub zleceń (zamówień);
- zadania zostały zrealizowane terminowo, w pełnym zakresie, a ich odbiór został potwierdzony przez zamawiającego; cele i efekty realizowanego zadania zostały wykorzystane przez SA.

(akta kontroli str. 639-824, 1403-1409, 1503-1508)

W 2024 r. SA przeprowadził 16 postępowań⁵⁹ skutkujących udzieleniem zamówienia publicznego o wartości przekraczającej 130 tys. zł (bez VAT). Wartość tych zamówień wyniosła łącznie 34 184,1 tys. zł, a wartość zawartych w ich wyniku umów łącznie 33 825,6 tys. zł (bez VAT). SA udzielił również zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej 130 tys. zł (bez VAT) na ogólną kwotę 3102,5 tys. zł (bez VAT).

W SA nie wprowadzono pisemnej procedury udzielania zamówień publicznych o wartości równej lub wyższej niż 130 tys. zł – stosowano przepisy *Pzp*. W przypadku udzielania zamówień poniżej tej wartości obowiązywał natomiast *Regulamin udzielania zamówień*.

(akta kontroli str. 54-71, 825-878, 894-905, 1410-1417, 1503-1508)

W 2024 r. SA nie udzielał zamówień, do udzielenia których nie stosowano *Pzp* z uwagi na treść:

- art. 7c ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁶⁰,

⁵⁷ Opracowanie szczegółowego opisu przedmiotu zamówienia, zgodnego z przepisami prawa zamówień publicznych, interpretacjami doktryny, wytycznymi Sądu Apelacyjnego w Krakowie – wartość usługi doradczej: 12,9 tys. zł.

⁵⁸ Tłumaczenie ustne z j. niemieckiego na j. polski i odwrotnie – wartość usługi doradczej: 1 tys. zł.

⁵⁹ Bez postępowań przeprowadzonych na rzecz SA przez Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej w Krakowie (CZdS IGB) na podstawie umowy o współpracy z 16 czerwca 2021 r. zawartej pomiędzy SA a CZdS IGB (wraz z aneksem nr 1 z 23 stycznia 2023 r. i aneksem nr 2 z 31 lipca 2024 r.) oraz dodatkowymi porozumieniami, a także bez postępowań przeprowadzonych przez MS jako wyznaczonego zamawiającego.

⁶⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 122, ze zm.

- art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz niektórych innych ustaw⁶¹.

(akta kontroli str. 906)

Badaniem szczegółowym objęto dwa zamówienia publiczne wybrane na podstawie doboru celowego:

- zamówienie o wartości poniżej 130 tys. zł (bez VAT) na obsługę serwisową wdrożonego w 2013 r. w 32 sądach apelacji krakowskiej oprogramowania lokalnego biura obsługi interesanta (BOI) oraz centralnego biura obsługi interesanta (CBOI). Wartość zawartej umowy wyniosła 159,6 tys. zł (brutto);
- zamówienie o wartości przekraczającej progi unijne na dostawę wraz z montażem sprzętu Systemu Cyfrowej Rejestracji Rozpraw Sądowych dla sądów apelacji krakowskiej. Wartość zawartej umowy wyniosła 16 876 tys. zł (brutto), z czego wartość zamówienia podstawowego wyniosła 9844,3 tys. zł, a objęta prawem opcji 7031,7 tys. zł (brutto).

Postępowania przygotowano i przeprowadzono zgodnie z *Pzp*, przepisami wykonawczymi do tej ustawy, a w przypadku zamówienia niepodlegającego przepisom *Pzp* – zgodnie z *Regulaminem udzielania zamówień*. Zabezpieczenie środków w planie finansowym na realizację zamówień zostało potwierdzone przez Głównego Księgowego. W obu przypadkach zastosowano właściwy tryb postępowania, prawidłowo wybrano wykonawcę i udzielono zamówienia, tj.:

- w przypadku zamówienia o wartości poniżej 130 tys. zł (bez VAT), udzielonego na podstawie § 4 ust. 9 pkt 9.4. *Regulaminu udzielania zamówień*, jednemu wykonawcy – producentowi oprogramowania, posiadającemu w całości prawa autorskie, kody źródłowe i świadczącemu usługę serwisową ww. oprogramowania. Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że w 2021 r. dokonano rozeznania rynku i ustalono, że nie ma alternatywy dla wdrożonego oprogramowania (w wyniku modyfikacji zostało ono dopasowane do potrzeb i oczekiwań sądu). Zbadano także możliwość zakupu praw autorskich i uzyskania kodów źródłowych. Zrezygnowano jednak z tego rozwiązania w związku z ceną zaproponowaną przez producenta (4920 tys. zł) oraz planami dotyczącymi uruchomienia centralnie jednolitego systemu repertoryjno-biurowego dla wszystkich sądów, prowadzącego do rezygnacji z oprogramowania zakupionego w 2013 r. Zastępca Dyrektora SA podkreślił przy tym, że oprogramowanie i tak wymagałoby regularnego, odpłatnego serwisowania, a biorąc pod uwagę niską cenę przypadającą na jeden sąd w apelacji (ok. 380 zł brutto/m-c) – uzyskiwaną dzięki prowadzonym przez SA negocjacjom – mało prawdopodobne byłoby uzyskanie lepszej oferty;
- w przypadku zamówienia o wartości przekraczającej progi unijne, zamówienia udzielono po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego, opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁶². Postępowanie prowadzone było przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, z wykorzystaniem strony internetowej prowadzonego postępowania⁶³, na której publikowano dokumenty związane z postępowaniem.

Umowy w obu sprawach były należycie wykonywane. W związku z ich realizacją SA dokonał w 2024 r. wydatków na łączną kwotę 11 045 tys. zł (brutto).

(akta kontroli str. 907-1026, 1410-1417, 1503-1508)

⁶¹ Dz. U. poz. 1473, ze zm.

⁶² Ogłoszenie nr OJ S 125/2024 384163-2024 z 28 czerwca 2024 r. Źródło: <https://ted.europa.eu/pl/notice/-/detail/384163-2024> [dostęp 11 kwietnia 2025 r.].

⁶³ Źródło: <https://zamowienia.gov.pl/mp-client/search/list/ocds-148610-8dff2dc-33b9-11ef-8a31-0e435a8a43bc> [dostęp 11 kwietnia 2025 r.].

W 2024 r. zarówno Samodzielna Sekcja ds. Kontroli, jak i Audytor Wewnętrzny nie przeprowadzali kontroli wewnętrznych oraz audytu w obszarze udzielania zamówień publicznych przez SA. Natomiast w latach 2021–2024 Samodzielna Sekcja ds. Kontroli przeprowadziła trzy kontrole udzielania zamówień publicznych przez CZdS IGB (kontrolami objęto lata 2020–2023). W żadnej z nich nie stwierdzono nieprawidłowości. Z kolei Audytor Wewnętrzny w latach 2022–2023 przeprowadził zadanie zapewniające dotyczące realizacji zamówień publicznych do kwoty 130 000 zł. Pomimo wskazania uchybień system zarządzania w zakresie udzielania takich zamówień oceniono jako kompletny i aktualizowany. Uwzględniono sugestie audytora.

(akta kontroli str. 124-148, 1481-1489)

Wszystkie jednostki apelacji krakowskiej dokonywały kwartalnej oceny wykonania wydatków. Zbiorcza ocena wykonania tych zadań przekazywana była co kwartał do MS. Do monitorowania planów finansowych w zakresie wydatków wykorzystywano także uruchomiony w 2019 r. portal z danymi finansowymi oraz organizowano konferencje i narady z dyrektorami jednostek podległych, podczas których omawiano m.in. wykonanie wydatków budżetowych. W ramach działań nadzorczych wobec podległych i nadzorowanych jednostek SA w 2023 r. przeprowadzono analizę operacji bankowych na rachunku podstawowym oraz ZFŚS wszystkich sądów w apelacji krakowskiej (badaniem objęto lata 2020–2022) pod kątem nieuprawnionych wpływów środków finansowych. W 2024 r. w jednostkach podległych przeprowadzono 15 kontroli w zakresie wydatków budżetowych, w tym kontrolę udzielania zamówień publicznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykonania limitów i tempa wykonania planów oraz w zakresie badania dowodów księgowych i dokumentów źródłowych dotyczących wydatków związanych z postępowaniem sądowym. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły umów cywilnoprawnych oraz postępowań o udzielenie zamówień publicznych. Dotyczyły one zawierania umów cywilnoprawnych o znamionach stosunku pracy, nieterminowego zwrotu wadium i nieterminowej publikacji ogłoszenia o wyniku postępowania w Biuletynie Zamówień Publicznych. Zalecenia wykonano.

(akta kontroli str. 126-148, 601-638, 1481-1489, 1503-1508)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w zakresie ponoszonych przez kontrolowaną jednostkę wydatków. Wydatki budżetowe dokonywane były z zachowaniem legalności, rzetelności, celowości i gospodarności. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto zaplanowane cele.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzenia rocznych łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 15/06 i sprawozdań jednostkowych SA:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego – Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (Rb-33),

- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 15/06 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Poza sprawozdaniem jednostkowym SA Rb-BZ1, do 31 marca 2025 r. nie dokonywano korekty sprawozdań jednostkowych złożonych przez SA, ani korekty sprawozdań łącznych w zakresie całej apelacji krakowskiej. Sprawozdanie jednostkowe SA Rb-BZ1 zostało skorygowane 31 marca 2025 r. w związku ze zmianą kwoty zobowiązań.

Pismem z 21 marca 2025 r. Sąd Okręgowy w Krakowie poinformował dysponenta części 15/06 o planowanej korekcie sprawozdania Rb-27 w zakresie przedstawionym na str. 9 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 166-170, 198-220, 464-467, 1133-1402, 1444-1514)

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Zastępca Dyrektora SA wyjaśnił, że SA jako jednostka sporządzająca sprawozdania łączne na podstawie przekazanych sprawozdań jednostkowych sprawdzał je pod względem formalno-rachunkowym. W razie potrzeby podejmowane były kontrole merytorycznej prawidłowości przekazanych sprawozdań, łącznie z przedstawieniem wskazanych ksiąg rachunkowych i dokumentów, w tym kontrole *ex post* w jednostce.

W celu zapewnienia prawidłowości sporządzania sprawozdań, SA przekazywał jednostkom podległym także wytyczne Ministra Finansów, w tym wskazujące, że w sprawozdaniu Rb-27 należy wykazywać wszystkie należności z tytułu dochodów budżetowych, dopóki nie ulegną przedawnieniu, umorzeniu lub uznaniu za nieściągalne i nie zostaną odpisane z ksiąg rachunkowych.

(akta kontroli str. 1133-1213, 1393-1402, 1426-1434)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały opracowane terminowo i prawidłowo, a dane w nich wykazane wynikały z prowadzonej ewidencji księgowej i przedstawiały rzetelny obraz dochodów i wydatków budżetowych.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Kraków, 14 kwietnia 2025 r.

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie

z up.

Mariusz Gorczyca
p.o. Wicedyrektor

/podpisano elektronicznie/

Kontroler:

Justyna Pikiewicz
specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

⁶⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych NIK. W przypadku zaś doręczania przesyłki listowej z zastrzeżeniami przez operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia.